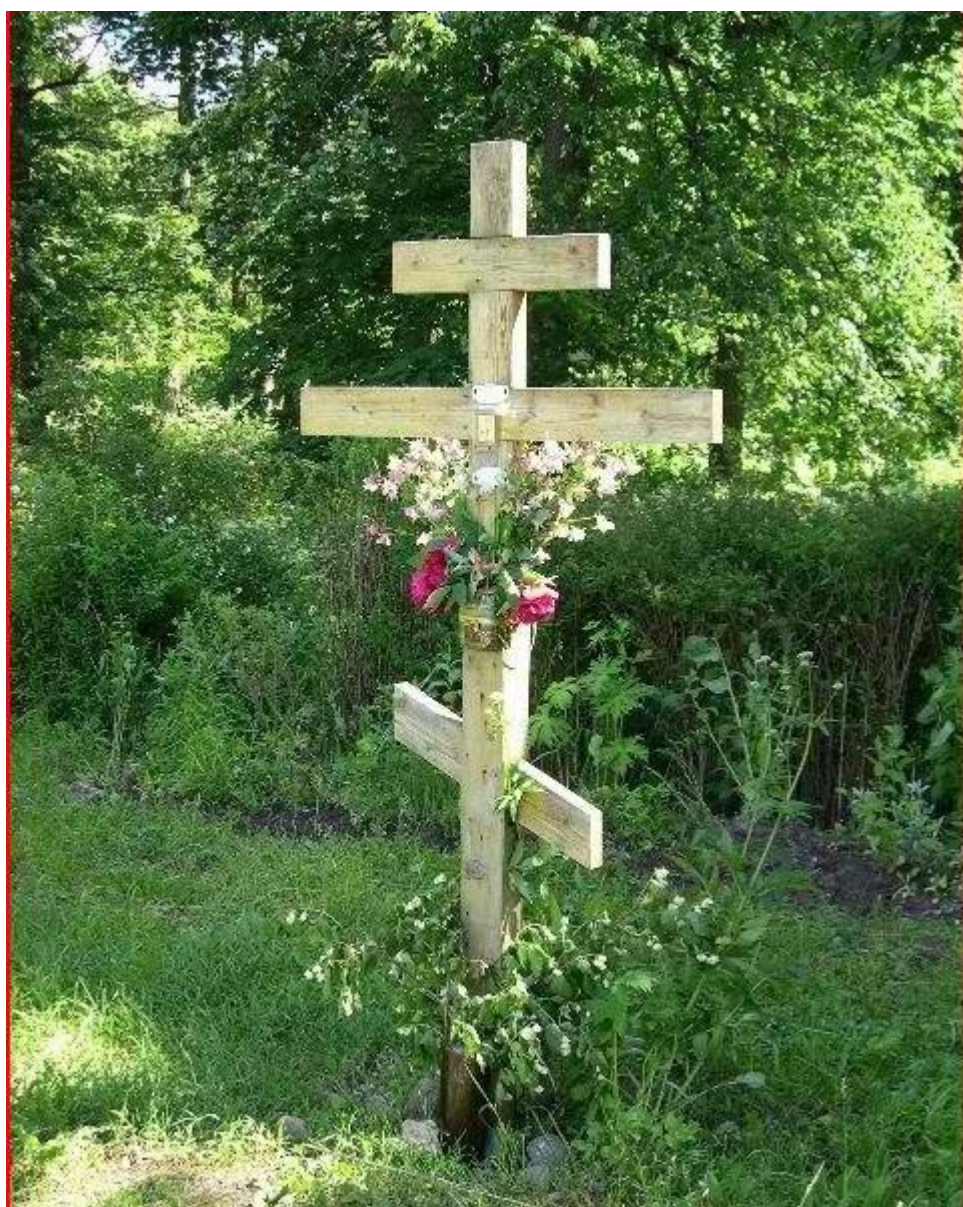

30 Ιανουαρίου 2015

Μέτρο για όλα ο άνθρωπος; (Μέρος 1ο)

/ Γέροντας Ιωσήφ Βατοπαιδινός († 2009)

Μέσα στο περιορισμένο ανθρώπινο πήλινο σκεύος, ευρίσκεται εγκλωβισμένο απέραντο θαυμάσιο μυστήριο, το οποίο με δυσκολία μπορούμε να προσδιορίσουμε. Με αυτό αντιλαμβάνεται ο άνθρωπος, όσο μπορεί, τον γύρω του υλικό κόσμο. Ασφαλώς οι άνθρωποι γνωρίζουν μέχρι ενός σημείου την πραγματικότητα στον υλικό κόσμο με το πνεύμα τους, το οποίο δεν έχει τα γνωρίσματα των υλικών πραγμάτων. Το ανθρώπινο πνεύμα δεν μπορεί να αντικειμενοποιηθεί, όπως η ύλη, και η ύπαρξή του δεν μπορεί να αποδειχθεί με τις αισθήσεις. Άνκαι είναι ασύλληπτο για τις μορφές της υλικής πραγματικότητας, εν τούτοις αποτελεί το μέτρο όλων των ορατών πραγματικοτήτων. Ο άνθρωπος αισθάνεται όλο και περισσότερο ότι το πνεύμα με τη σκέψη, ανκαι είναι αόρατο και αφηλάφητο και άρα άυλο, είναι περισσότερο πραγματικό από κάθε άλλη πραγματικότητα στον κόσμο της ύλης. Όλες δε οι πραγματικότητες θεμελιώνουν την ύπαρξή τους στις σκέψεις του πνεύματος, ανκαι το ίδιο είναι άυλο.

Ο άνθρωπος που αφυπνίσθηκε οδηγούμενος από τις ενέργειες του άυλου πνεύματός του στα μυστήρια του φυσικού κόσμου, αντιλαμβάνεται όλο και περισσότερο ότι το πνεύμα του είναι η μεγαλύτερη και αμεσότερη πραγματικότητα και ταυτόχρονα η μέγιστη αξία του. Έτσι αισθάνεται ο άνθρωπος την ακαταμάχητη αλήθεια των λόγων του Σωτήρα μας για την ανθρώπινη ψυχή ότι είναι η μεγαλύτερη πραγματικότητα και η υψηλότερη και τιμιότερη αξία μέσα στον ορατό κόσμο των ηλιακών συστημάτων: «Γιατί, τί ωφελείται ο άνθρωπος, αν κερδίσει ολόκληρο τον κόσμο, χάσει όμως τη ψυχή του; Ή τί μπορεί να δώσει ο άνθρωπος ως αντάλλαγμα της ψυχής του;»(Ματ. 16, 26) Ποιό είναι το συμπέρασμα; Στον ορατό κόσμο δεν υπάρχει αξία ισότιμη προς την ανθρώπινη ψυχή, ούτε κάτι με το οποίο θα μπορούσε αυτή να εκτιμηθεί και να εξαγορασθεί. Άρα η ψυχή αξίζει περισσότερο από όλους τους κόσμους μαζί.

Είναι αλήθεια ότι ο άνθρωπος θεμελιώνει όλη την ορατή ζωή του, που είναι μέσα στο χρόνο και το χώρο στα αόρατα, δηλαδή στο πνεύμα του. Το ανθρώπινο πνεύμα είναι ένα θαυματουργικό εργαστήριο, στο οποίο οι εντυπώσεις από τις αισθήσεις μεταπλάθονται με ασύλληπτο τρόπο σε σκέψεις. Οποιοσδήποτε σοβαρός μελετητής αυτού του κόσμου, από όποια πλευρά και αν πλησιάσει τις υλικές, τις πνευματικές πραγματικότητες αισθάνεται την παρουσία αυτού του απείρου μυστηρίου. Ο σωστός προσανατολισμός σ' αυτόν τον αινιγματικό κόσμο εξαρτάται από το πνεύμα, διά μέσου του οποίου προσανατολίζεται ο άνθρωπος.

Το πνεύμα του ανθρώπου ποθεί αδιάκοπα το άπειρο, το απέραντο, την αιωνιότητα, τη ζωή, και με οτιδήποτε διαθέτει, επιδιώκει μόνο ένα: να νικήσει το πρόσκαιρο, το προσωρινό, και να κατακτήσει το αιώνιο. Είναι φανερό ότι όλοι οι πολιτισμοί και οι ασχολίες των ανθρώπων, από την αρχή της ιστορίας τους,

συγκεντρώνονταν σε μια πελώρια προσπάθεια: να νικηθεί ο θάνατος μαζί με την θνητότητα και να εξασφαλισθεί η αθανασία και η αιώνια ζωή.

Τί είναι όμως εκείνο που ωθεί την ανθρώπινη σκέψη στην κατανόηση του απείρου; Αν ο πόθος του απείρου είναι εξωτερική επίδραση, και ιδιαίτερα σε πνευματικά αδύνατους ανθρώπους, πώς τον ευρίσκουμε και στους εξαιρετικά σπουδαίους φιλοσόφους; Μάλιστα σ' αυτούς ευρίσκεται σε μεγαλύτερο βαθμό. Όλα αυτά μαρτυρούν ότι ο πόθος για το άπειρο και την αιωνιότητα, ευρίσκεται στη φύση του ανθρώπου και είναι το δείγμα της αθανασίας του.

Το πνεύμα του ανθρώπου, με τη γνώση, την αίσθηση και την θέλησή του επιθυμεί να είναι άπειρο, αθάνατο και αιώνιο. Αυτή η δίψα προς το άπειρο και την αθανασία είναι παμπάλαια, εμφανίζεται δε με τις πολυάριθμες θρησκείες, φιλοσοφίες και επιστήμες. Είναι επίσης φανερό, ότι αυτός ο πόθος για το άπειρο, δεν είναι δυνατόν να έχει επιβληθεί στον άνθρωπο από το περιβάλλον. Όλα όσα τον περιβάλλουν είναι πρόσκαιρα και περιορισμένα, άρα δε αμέτοχα αιωνιότητας και απείρου. Ο πόθος του ανθρώπου για το άπειρο και την αθανασία ευρίσκεται στην ίδια την ουσία του ανθρώπινου πνεύματος.

Ο άνθρωπος έχει μέσα του αυτό τον πόθο επειδή δημιουργήθηκε «κατ' εικόνα και ομοίωσιν» Θεού. Το θεϊκό στοιχείο (κατ' εικόνα) που υπάρχει στο πνεύμα του ανθρώπου, τον ωθεί να απλώνεται προς όλες τις απεραντοσύνες του Θεού και να τις νοσταλγεί.

Είναι φυσικό για τη ψυχή που έχει το θεϊκό στοιχείο, να αγαπά και να ποθεί τον Θεό της, ως το πρωτότυπό της. Εάν βασισθούμε στην κοινή πείρα του ανθρώπινου γένους και συνοψίσουμε τον άνθρωπο στα βασικά συστατικά του, θα ανακαλύψουμε οπωσδήποτε ότι ο πόθος για την αθανασία αποτελεί το βασικότερο στοιχείο στο οποίο θεμελιώνεται και από το οποίο ουσιαστικά αποτελείται. Όπως προείπαμε, δημιουργώντας ο πανάγαθος Θεός τον άνθρωπο κατ' εικόνα του έβαλε μέσα του τον πόθο της θείας ιδιότητας με όλες τις θεοπρεπίες του ενέργειες. Σ' αυτό ακριβώς οφείλεται ο αμέτρητος πόθος και η νοσταλγία του, και δεν ικανοποιείται με τίποτε άλλο παρά μόνο με τον Θεό. Διακηρύττοντας τη θεία τελειότητα σαν τον κύριο σκοπό της ανθρώπινης υπάρξεως στον κόσμο, ο Κύριός μας Ιησούς Χριστός, είπε: «να γίνετε, λοιπόν, κι εσείς τέλειοι, όπως τέλειος είναι και ο πατέρας σας ο ουράνιος» (Ματ. 5, 48).

Η ομοιότητα της φύσεώς μας προς τον Θεό, έχει οντολογικό-υπαρξιακό και τελεολογικό νόημα. Οντολογικό μεν, διότι αποτελείται από το θεϊκό στοιχείο στο οποίο ευρίσκεται η ουσία της ανθρώπινης φύσεως, σαν κάτι δεδομένο· τελεολογικό δε, διότι με αυτό έχει ορισθεί να είναι σκοπός (τέλος) της ζωής του ανθρώπου ο

Θεός, με όλες τις θείες του τελειότητες. Άρα αυτό το θεϊκό στοιχείο είναι η ουσία της ανθρώπινης υπάρξεως. Σ' αυτήν ο Θεός αποτελεί το πρώτο και ο άνθρωπος το δεύτερο. Γενικά ο άνθρωπος είναι δυνάμει, δηλ. μπορεί να γίνει θεανθρώπινη ύπαρξη, που έχει χρέος οδηγούμενη από το θεϊκό του στοιχείο να εξομοιωθεί προς το Δημιουργό του, και έτσι να γίνει ενεργεία, δηλ. στην πράξη θεανθρώπινη ύπαρξη, στην οποίαν θα ενώνεται ο άνθρωπος με τέλειο τρόπο με την αρχή του, τον Θεό, και θα ζει μέσα στην θεία και ατελείωτη τελειότητά του. Αντί όμως ο άνθρωπος να διαποτίσει με το θεϊκό στοιχείο της ψυχής του όλη τη ζωή του, αποχώρησε από καθετί θεϊκό και προχώρησε χωρίς Θεό στα μυστήρια, μάλλον τις πλάνες αυτού του κόσμου. Έτσι συνάντησε στη ζωή του αγεφύρωτα βάθη, χάσματα και ρήγματα!

Η πτώση του ανθρώπου συνίσταται στην επανάστασή του εναντίον του θεϊκού στοιχείου της υπάρξεώς του. Εγκατέλειψε τον Θεό και όσα ανήκουν σ' αυτόν, και περιόρισε τον εαυτό του μόνο μέσα στα πλαίσια της ύλης. Με την πρώτη του επανάσταση κατά του Θεού κατόρθωσε να εκδιώξει εν μέρει τον Θεό από μέσα του, από τη συνείδησή του, από τη θέλησή του και να παραμείνει στη γυμνή ανθρώπινη φύση του, στο λεγόμενο «χομινισμό», δηλαδή στον καθαρό ουμανισμό! Αυτός ο ουμανισμός είναι το γενικό κακό, το βασικό και πρωταρχικό του ανθρώπου. Στο όνομα του ουμανισμού εδίωξε τον Θεό και έμεινε μόνος με τον εαυτό του. Η μεγάλη όμως φιλάνθρωπία του Θεού δεν εγκατέλειψε το πλάσμα του, τον άνθρωπο. Δεν άφησε να αποβάλει εντελώς από τον εαυτό του το θεϊκό στοιχείο, τα γνωρίσματα του πνεύματός του. Αυτά παρέμειναν για να υπάρχουν και στην ουμανιστική περιπλάνησή του με τη μορφή νοσταλγίας για μία συνεχή πρόοδο, μία συνεχή γνώση, μία συνεχή τελειοποίηση για συνεχιζόμενη ύπαρξη η οποία του ανήκει. Πάντως ενσυνειδήτως ή ασυνειδήτως, με όλους τους αγώνες που διεξάγει στον ουμανισμό του ο άνθρωπος, προσπαθεί να επαναφέρει στον εαυτό του το θεϊκό γνώρισμα που χάθηκε, εν μέρει δε το επιτυγχάνει τόσο, όσο είναι αναγκαίο για να αισθάνεται ότι ο ίδιος μόνο με την ανθρώπινη, τη χωρίς Θεό φύση του, δεν μπορεί ποτέ να διορθώσει το πνεύμα του. Τελικά ο άνθρωπος με όλες τις λανθασμένες ουμανιστικές νοσταλγίες του ουσιαστικά αναζητά τον Θεάνθρωπο.

Η παρουσία, λοιπόν, του Θεανθρώπου Χριστού στον κόσμο μας ήταν και φυσική και λογική και αναγκαία. Μόνον ο φιλόανθρωπος Θεάνθρωπος μπορεί να απαλλάξει εντελώς από τα δεινά το ανθρώπινο πνεύμα, το οποίον ασθένησε και έμεινε χωρίς Θεό. Οι ουσιαστικότερες υπαρξιακές απαιτήσεις και ανάγκες του ανθρώπου έχουν ικανοποιηθεί όλες στο πρόσωπο του Θεανθρώπου Χριστού. Σ' αυτές δε που βρίσκονται στον κόσμο, που είναι πάνω από τον εαυτό του, ο Θεάνθρωπος απαντά ως Θεός κατά τρόπο ανθρώπινο, ενώ σ' αυτές που βρίσκονται στον κόσμο, που

εξουσιάζει ο άνθρωπος, ο ίδιος απαντά ως άνθρωπος κατά τρόπο θεϊκό.

Όλες οι θεανθρώπινες ιδιότητες, οι οποίες υπάρχουν στην ανθρώπινη φύση, οι οποίες ήσαν υποδουλωμένες στην τυραννία του θεομάχου ουμανισμού, απελευθερώνονται και γίνονται ικανές να ενεργούν σε όλη την πληρότητά τους. Ο άνθρωπος, ο οποίος οδηγείται από τον Θεάνθρωπο φθάνει στην ιδανική τελειότητα, και αποτελεί ο ίδιος την τελειότερη σύνθεση του θείου και του ανθρώπινου, του πνευματικού και του υλικού, του παρόντος και του μέλλοντος.

Η φανέρωση του Θεανθρώπου Σωτήρα Χριστού στον κόσμο μας, δεν αποτελεί κάτι το απροσδόκητο για τη φύση μας, ούτε υπαρξιακά, ούτε ψυχολογικά, ούτε ιστορικά. Αντιθέτως αυτή η παρουσία ικανοποιεί τους βασικούς πόθους και τις ουσιώδεις ανάγκες της δικής μας φύσεως· τη δίψα, τη νοσταλγία και τις ανάγκες για την θεία τελειότητα και την αιώνια ζωή. Φανερώνοντας ο Κύριός μας την αναγκαιότητά του για τον άνθρωπο, δήλωσε ότι μόνον αυτός είναι το «ένα που μόνο μας χρειάζεται»(Λουκ. 10, 42), διότι αυτός έλυσε το πρόβλημα του ανθρώπου κατά τρόπο τελειότατο, φυσικότατο, λογικότατο και τελεολογικότατο. Μας φανέρωσε τον Θεό, ο οποίος είναι η απόλυτη αλήθεια, η αγαθότητα, η δικαιοσύνη, η αγάπη, η σοφία· φανέρωσε δε ταυτοχρόνως και τον άνθρωπο στην κατάσταση της αναμαρτησίας, της αθανασίας και της τελειότητάς του. Έτσι είδαμε στο πρόσωπό του και τον Θεό και τον άνθρωπο στην τελειότητά του.

Ο Κύριός μας Ιησούς Χριστός ως Θεάνθρωπος, ήταν και είναι ο τέλειος άνθρωπος, δηλαδή χωρίς αμαρτία και πάθη, χωρίς το κακό. Γι' αυτό μπορούσε να ρωτήσει χωρίς φόβο τους μεγαλύτερους εχθρούς του: «Ποιός από σας μπορεί να αποδείξει πως έκανα κάποια αμαρτία;»(Ιω. 8, 46) Και πραγματικά κανένας απ' αυτούς δεν μπόρεσε να αποδείξει κάποια αμαρτία σ' αυτόν.

Με τη σάρκωση του Θεού Λόγου μπήκε μέσα στην αρρωστημένη ανθρώπινη φύση η υπερτέλεια θεία σοφία, η υπερτέλεια θεία λογική, ο υπερτέλειος θείος νους. Το «ο Λόγος έγινε άνθρωπος»(Ιω. 1, 14) σημαίνει ότι όλες οι υπερβατικές θείες αξίες μπήκαν και ενώθηκαν με την ανθρώπινη φύση, διότι έχουν συγγένεια με την ουσία της πλασμένης από τον Θεό ανθρώπινης ψυχής. Όλες αυτές οι θείες αξίες μπαίνοντας μέσα στον άνθρωπο ενώνονται τελικά σε μία υπέρμετρη και ανυπέρβλητη αξία, στον Θεάνθρωπο Χριστό και γι' αυτό ο Θεάνθρωπος είναι η πρώτη, η μέγιστη, η βασικότερη και η έσχατη αξία στον θεανθρώπινο κόσμο. Σ' αυτόν πραγματοποιήθηκε κατά τρόπο φυσικότατο και διαφυλάχθηκε η ισορροπία μεταξύ θείου και ανθρώπινου, και ταυτόχρονα διασώθηκε η αυτονομία και του ανθρώπινου και του θείου.

Στο θεανθρώπινο πρόσωπο του Κυρίου μας πραγματοποιήθηκε η πληρέστατη

ενότητα της εδώ ζωής και της αιώνιας, και συγχρόνως η ενότητα της εδώ γνώσεως και της αιώνιας, όπως και η ενότητα της ανθρώπινης αισθήσεως με τη θεία. Αυτό σημαίνει ότι και η ζωή και η σκέψη και η αίσθηση του ανθρώπου έχουν γεφυρώσει την άβυσσο, η οποία υπάρχει μεταξύ του ανθρώπου και του Θεού, μεταξύ του παρόντος κόσμου και του αιώνιου. Αισθάνεται και αντιλαμβάνεται έντονα ότι μέσα του πραγματοποιήθηκε η μετάβαση από το θνητό στο αθάνατο και από το πρόσκαιρο στο αιώνιο, «έτσι η ζωή θα νικήσει τον θάνατο»(Β΄ Κορ. 5, 4). Και ο εν τω Χριστώ άνθρωπος παρ' ότι διευρύνεται και πλατύνεται και αποκτά άπειρο βάθος, δεν χάνει την ανθρώπινη οντότητα ούτε την προσωπικότητά του, ούτε τα χαρακτηριστικά του, αλλά μεταμορφώνεται σε θεωθέντα άνθρωπο. Δεν υποτιμήθηκε καθόλου ο άνθρωπος εν σχέσει προς τον Θεό, ούτε ο Θεός εν σχέσει προς τον άνθρωπο. Όσο όμως και αν μεγαλύνθηκε, ανυψώθηκε και δοξάσθηκε ο άνθρωπος, αυτό έγινε από τον Θεάνθρωπο Χριστό.
συνεχίζεται.....

Πηγή: vatopedi.gr

<http://bitly.com/1yBsb5Y>